

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001821

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-05-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Застрижна Марта Львівна

2. Marta Zastryzhna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: медицина

Дата захисту: 29-06-2026

Спеціальність за освітою: лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Комунальний заклад вищої освіти Львівської обласної ради "Львівська медична академія імені Андрея Крупинського"

Код за ЄДРПОУ: 01989036

Місцезнаходження: вул. Петра Дорошенка, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Обласна рада

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13922

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

Код за ЄДРПОУ: 02010669

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Вінниця, Вінницький р-н., 21018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

Код за ЄДРПОУ: 02010669

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Вінниця, Вінницький р-н., 21018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 34.45.21, 34.45.05, 76.31.33.05, 76.31.32

Тема дисертації:

1. Експериментальне дослідження флеботропної дії екстракту трави *Saponaria officinalis* L.
2. Experimental study of the phlebotropic effect of the extract of the herb *Saponaria officinalis* L.

Реферат/анотація:

1. Дисертаційна робота присвячена обґрунтуванню доцільності створення нового фітозасобу з флебопротекторною дією на основі екстракту трави мильнянки лікарської (*Saponaria officinalis* L.), для фармакологічної корекції хронічної венозної недостатності. Хронічна венозна недостатність є поширеним прогресуючим захворюванням венозної системи, яке супроводжується порушенням венозного кровообігу, мікроциркуляції та розвитком структурно-функціональних змін у тканинах нижніх кінцівок. Перспективним джерелом біологічно активних речовин є екстракт трави мильнянки лікарської, *Saponaria officinalis* L., який містить тритерпенові сапоніни, флавоноїди та гідроксикоричні кислоти, що можуть зумовлювати венотонічну, антиоксидантну, мембраностабілізуювальну та антикоагулянтну дію. Метою роботи було експериментальне обґрунтування доцільності застосування екстракту трави *Saponaria officinalis* L., як флеботропного засобу шляхом вивчення його впливу на основні патогенетичні механізми розвитку хронічної

венозної недостатності. У роботі використано комплекс сучасних фармакологічних, біохімічних, гістологічних та мікробіологічних методів дослідження. У ході дослідження встановлено виражені мембраностабілізуювальні властивості екстракту трави *Saponaria officinalis* L. На моделі спонтанного гемолізу еритроцитів виявлено чітку залежність ефекту від дози, а найбільш виражену активність проявили дози 10 та 20 мг/кг. На моделях карагенінового та зимозанового запалення екстракт трави *Saponaria officinalis* L., у дозі 20 мг/кг проявляв потужну протизапальну активність і в окремі періоди експерименту перевищував ефективність препаратів порівняння. Дослідження токсикологічних властивостей показали відсутність токсичного впливу екстракту трави *Saponaria officinalis* L., що дозволило віднести його до V класу токсичності — практично нетоксичних речовин. Уперше встановлено виражені флебопротекторні властивості екстракту трави мильнянки лікарської за умов експериментального тромбофлебиту. Його застосування сприяло значному зменшенню тромбоутворення та площі крововиливу, нормалізації показників коагуляційного гомеостазу, покращенню стану судинної стінки та відновленню кровотоку. Екстракт трави мильнянки лікарської проявляв виражену антиоксидантну активність, знижував інтенсивність процесів перекисного окиснення ліпідів та сприяв нормалізації антиоксидантної системи організму. За результатами гістологічних досліджень встановлено, що екстракт трави мильнянки лікарської чинить виражену венопротекторну дію, зменшує запально-дегенеративні зміни у тканинах, сприяє тромболілізу та відновленню кровотоку в уражених судинах. Також підтверджено його венотонізувальну активність в умовах експериментального венозного застою та здатність нормалізувати показники судинно-тромбоцитарного гемостазу. Вперше доведено виражену репаративну активність екстракту трави мильнянки лікарської на моделі лінійних різаних ран, де ефективність досліджуваного засобу перевищувала показники препаратів порівняння. Встановлено також антимікробну активність екстракту трави мильнянки лікарської щодо полірезистентних клінічних штамів мікроорганізмів, особливо грампозитивних бактерій. У дисертаційній роботі вперше комплексно охарактеризовано спектр фармакологічної дії екстракту трави мильнянки лікарської доведено, що його венотонізувальні, антиоксидантні, протизапальні, мембраностабілізуювальні, антикоагулянтні й репаративні властивості забезпечують полімодальну флебопротекторну дію. Результати дослідження розширюють сучасні уявлення про можливості фармакологічної корекції хронічної венозної недостатності за допомогою рослинних засобів та обґрунтовують перспективність створення нового ефективного й безпечного флебопротекторного препарату на основі екстракту трави мильнянки лікарської (*Saponaria officinalis* L.). Результати роботи впроваджено у навчальний процес закладів вищої медичної освіти та стали основою для отримання патенту України на корисну модель.

2. The dissertation is devoted to substantiating the feasibility of developing a new herbal medicinal product with phlebotropic activity based on the extract of *Saponaria officinalis* L. herb for the pharmacological correction of chronic venous insufficiency. Chronic venous insufficiency is a widespread progressive disease of the venous system accompanied by impaired venous circulation, microcirculatory disorders, and the development of structural and functional changes in the tissues of the lower extremities. A promising source of biologically active substances is the extract of *Saponaria officinalis* L. herb, which contains triterpene saponins, flavonoids, and hydroxycinnamic acids that may contribute to venotonic, antioxidant, membrane-stabilizing, and anticoagulant effects. The aim of the study was the experimental substantiation of the feasibility of using the extract of *Saponaria officinalis* L. herb as a phlebotropic agent by investigating its influence on the main pathogenetic mechanisms involved in the development of chronic venous insufficiency. The study employed a complex of modern pharmacological, biochemical, histological, and microbiological research methods. The study revealed pronounced membrane-stabilizing properties of the extract of *Saponaria officinalis* L. herb. In the model of spontaneous erythrocyte hemolysis, a clear dose-dependent effect was observed, with the most pronounced activity demonstrated at doses of 10 and 20 mg/kg. In carrageenan- and zymosan-induced inflammation models, the extract of *Saponaria officinalis* L. herb at a dose of 20 mg/kg exhibited significant anti-inflammatory activity and, during certain experimental periods, exceeded the efficacy of reference drugs. Toxicological studies demonstrated the absence of toxic effects of the extract of *Saponaria officinalis* L. herb, which allowed it to be classified as

toxicity class V – practically non-toxic substances. For the first time, pronounced phleboprotective properties of the extract of *Saponaria officinalis* L. herb were established under conditions of experimental thrombophlebitis. Its administration contributed to a significant reduction in thrombus formation and hemorrhage area, normalization of coagulation homeostasis parameters, improvement of the vascular wall condition, and restoration of blood flow. The extract of *Saponaria officinalis* L. herb exhibited marked antioxidant activity, reduced the intensity of lipid peroxidation processes, and promoted normalization of the antioxidant defense system. Histological studies demonstrated that the extract of *Saponaria officinalis* L. herb exerted a pronounced venoprotective effect, reduced inflammatory and degenerative changes in tissues, promoted thrombolysis, and restored blood flow in affected vessels. Its venotonic activity under conditions of experimental venous congestion and its ability to normalize vascular-platelet hemostasis parameters were also confirmed. For the first time, pronounced reparative activity of the extract of *Saponaria officinalis* L. herb was demonstrated in a model of linear incised wounds, where the efficacy of the investigated agent exceeded that of the reference drugs. Antimicrobial activity of the extract of *Saponaria officinalis* L. herb against multidrug-resistant clinical strains of microorganisms, especially Gram-positive bacteria, was also established. For the first time, the dissertation comprehensively characterized the spectrum of pharmacological activity of the extract of *Saponaria officinalis* L. herb and demonstrated that its venotonic, antioxidant, anti-inflammatory, membrane-stabilizing, anticoagulant, and reparative properties provide a multimodal phleboprotective effect. The results of the study expand current knowledge regarding the possibilities of pharmacological correction of chronic venous insufficiency using herbal remedies and substantiate the prospects for developing a new effective and safe phleboprotective drug based on the extract of *Saponaria officinalis* L. herb. The results of the study have been implemented into the educational process of higher medical educational institutions and served as the basis for obtaining a Ukrainian utility model patent.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

1. Цубанова, Н. А., Волощук, Н. І. & Застрижна М. Л. (2024). Флебопротекторна дія екстракту трави *Saponaria officinalis* за умов експериментального веностазу. Вісник Вінницького національного медичного університету. 28(1), 29–34. [https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2024-28\(1\)-05](https://doi.org/10.31393/reports-vnmedical-2024-28(1)-05)
2. Цубанова, Н. А., Волощук, Н. І. & Застрижна М. Л. (2024). Дослідження флебопротекторної дії екстракту трави *Saponaria officinalis* за умов експериментального тромбофлебіту. Фармакологія та лікарська токсикологія, 18(2), 144–153. <https://doi.org/10.33250/18.02.144>
3. Tsubanova, N. A., Voloshchuk, N. I. & Zastryzhna, M. L. (2025). Study of the effect of *Saponaria officinalis* herb extract on histological changes in the marginal vein of the ear under conditions of experimental thrombophlebitis. Reports of Morphology, 31(1), 12–21. [https://doi.org/10.31393/morphology-journal-2025-31\(1\)-02](https://doi.org/10.31393/morphology-journal-2025-31(1)-02)
4. Застрижна М. Л., Римша О. В., Багнюк Н. А., Волощук Н. І. & Цубанова Н. А. (2025). Дослідження протимікробних властивостей екстракту *Saponaria Officinalis* щодо музейних і клінічних штамів *S. aureus* and *E. coli*. Перспективи та інновації науки (Серія “Педагогіки”, серія “Психології”, серія “Медицини”), 10(56), 2543–2558. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10\(56\)-2543-2558](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-10(56)-2543-2558)
5. Цубанова, Н. А., Волощук, Н. І., Застрижна М. Л. (2026). Дослідження антиексудативної дії екстракту трави *Saponaria officinalis* l за умов запалення різного генезу. Перспективи та інновації науки (Серія “Педагогіки”, серія “Психології”, серія “Медицини”), 1(59), 2816–2824. <https://doi.org/10.52058/2786->

- 6. Патент на корисну модель № 156506 Україна, МПК А61К36/36, А61К31/045. Спосіб одержання фармакологічно активної субстанції з мембраностабілізуювальною дією / Марчишин, С.М., Застрижна, М.Л., Цу-банова, Н.А., Козир, Г.Р., Волощук, Н.І., Слободянюк, Л.В., Кравчук, Л.О., Міц, І.Р. заявник та патентовласник Тернопільський національний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України. - № у 202305985; заявл. 11.12.2023; опубл. 03.07.2024, Бюл. № 27/2024.
<https://sis.nipo.gov.ua/uk/search/detail/1807454/>
- 7. Цубанова Н.А., Застрижна М.Л. (2022). Антиоксидантна активність як основа фармакологічної дії рослинних лікарських засобів для нормалізації метаболічних порушень. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Фітофармакологія нирок, печінки та обміну речовин», Харків, 19-20 травня 2022 р. (с. 84-85). Харків: НФаУ.
- 8. Цубанова Н.А., Застрижна М.Л. (2022). Застосування трави *Saponaria officinalis* L у медичній практиці. Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Хімія природних сполук», Тернопіль, 27-28 жовтня 2022 р. (с. 74-75). Тернопіль: ТНМУ.
- 9. Застрижна М.Л. (2023). Вивчення антиексудативної дії екстракту трави *Saponaria officinalis* L за умов зимозанового набряку. Матеріали XX наукової конференції студентів та молодих учених «Перший крок в науку – 2023», Вінниця, 21-22 квітня 2023 р. (с. 600-601). Вінниця: ВНМУ ім. М.І. Пирогова.
- 10. Цубанова Н.А., Волощук Н.І., Застрижна М.Л. (2023). Вивчення протизапальної активності екстракту трави *Saponaria officinalis* L. Матеріали науково-практичної internet-конференції «Актуальні питання клінічної фармакології та клінічної фармації», Харків. 25-26 жовтня 2023 р. (с. 209). Харків: НФаУ.
- 11. Цубанова Н.А., Волощук Н.І., Застрижна М.Л. (2024). Дослідження впливу екстракту трави *Saponaria officinalis* на показники згортання крові. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасна фармація: реалії сьогодення та перспективи розвитку», Одеса, 9-12 квітня 2024 р. (с. 266-267). Одеса.
- 12. Цубанова Н.А., Волощук Н.І., Застрижна М.Л. (2024). Вивчення репаративної дії екстракту трави *Saponaria officinalis*. Матеріали науково-практичної internet-конференції «Актуальні питання клінічної фармакології та клінічної фармації», Харків, 29-30 жовтня 2024 р. (с. 277). Харків: НФаУ.
- 13. Zastryzhna M.L. (2024). Effect of *Saponaria officinalis* extract on coagulation hemostasis under experimental thrombophlebitis. Proceedings of IV Intern. scientific conf. "Scientific Research: Modern Challenges and Future Prospects". Munich, 18-20 November 2024. (pp. 67-68). Munich.
- 14. Цубанова Н.А., Волощук Н.І., Застрижна М.Л. (2025). Вивчення антимікробної дії екстракту трави мильнянки лікарської. Матеріали науково-практичної internet-конференції «Актуальні питання клінічної фармакології та клінічної фармації», Харків, 28 жовтня 2025 р. (с. 279-280). Харків: НФаУ.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Волощук Наталія Іванівна

2. Natalia I. Voloshchuk

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.03.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0166-9676

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

Код за ЄДРПОУ: 02010669

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Вінниця, Вінницький р-н., 21018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Цубанова Наталя Анатоліївна

2. Natalya A. Tsubanova

Кваліфікація: д. фармац. н., професор, 14.03.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти Львівської обласної ради "Львівська медична академія імені Андрея Крупинського"

Код за ЄДРПОУ: 01989036

Місцезнаходження: вул. Петра Дорошенка, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Обласна рада

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рожковський Ярослав Володимирович

2. Yaroslav V. Rozhkovskyi

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.03.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3650-9701

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010801

Місцезнаходження: Валіховський провулок, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Деримедвідь Людмила Віталіївна

2. Liudmyla V. Derymedvid

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.03.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5064-6550

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010936

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Макаренко Ольга Володимирівна

2. Olha V. Makarenko

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.03.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8730-1081

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гребенюк Дмитро Ігорович

2. Dmytro I. Grebenuk

Кваліфікація: к. мед. н., доц., 14.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова

Код за ЄДРПОУ: 02010669

Місцезнаходження: вул. Пирогова, Вінниця, Вінницький р-н., 21018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Назарчук Олександр Адамович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Назарчук Олександр Адамович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Гребенюк Дмитро Ігорович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна